

ความรู้สึกลทางศีลธรรม : การบำรุงบิดามารดา

Themoral Sense : The Parents Support

จันทนา แสนคำ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

Chantana Sankham

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Khonkaen Campus, Thailand

E-mail: chantanasan1@gmail.com

*****

บทคัดย่อ *

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอ การทำหน้าที่ของบุตรธิดาในการบำรุงเลี้ยงดู บิดามารดาที่กระทำตามสิทธิและหน้าที่ที่มีเหตุผลด้วยปัญญาเป็นความเข้าใจในคุณค่า ทางศีลธรรมระหว่างบุตรธิดากับบิดามารดา ตามแนวคิดทฤษฎีความรู้สึกลทางศีลธรรม ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานมโนธรรมนิยมสิทธิและหน้าที่ของบุตรธิดาย่อมส่งผลดีต่อสังคม

คำสำคัญ: ความรู้สึกลทางศีลธรรม; การบำรุงบิดามารดา; มโนธรรมนิยม

Abstract

This article has the objective for presents performing of the children in the preservation treats parentsthat perform the right and reasonable duty with the Wisdom, their's under standing in moral worth between the children and parents follow theory of Moral sense, that stay on Conscientialism. the right and the duty of the children should affect good build the social.

Keywords: Moral sense; Parents support; Conscientialism

---

* วันที่รับบทความ: 25 กุมภาพันธ์ 2562; วันที่แก้ไขบทความ 27 มิถุนายน 2562; วันที่ตอบรับบทความ: 28 มิถุนายน 2562
Received: 25 February 2019; Revised: June 27, 2019; Accepted: June 28, 2019

บทนำ

มนุษย์ทุกคนล้วนเกิดมาจากบิดามารดาแต่ก็เป็นเรื่องที่น่าแปลกสำหรับสังคมไทยปัจจุบัน กลายเป็นสังคมที่ทอดทิ้งมารดาบิดาผู้ให้กำเนิดทั้งหลาย ที่เราเกิดจากบิดามารดาแต่มนุษย์จำนวนมากก็พากันหลงลืมบิดามารดาเป็นผู้ให้กำเนิดตัวเองการหลงลืมพ่อแม่ นั้นหลงลืมกันได้หลายรูปแบบบางคนบอกว่าไม่มีเวลาบางคนหลงลืมด้วยการทำเป็นไม่รู้ไม่เห็น ไม่สอบถามข่าวคราวบางบางคนไม่เลี้ยงดูแล้วยังเอาส่งท่านไปยังบ้านพักคนชรา ทั้งที่ตัวเองมีดีเท่าดีเงินตืออะไรก็ดีแต่ก็ไม่ดูแลท่านนี่คือสิ่งที่น่าเสียใจเป็นอย่างยิ่ง ฉะนั้นในฐานะที่เราเป็นลูกเราจะต้องมีความกตัญญูต่อบิดามารดาของเราด้วยการบำรุงเลี้ยงดูบิดามารดานั้น แม้แต่พระพุทธเจ้าของเราก็ดรงเป็นตัวอย่างที่ดีที่สุดของความกตัญญู

แนวคิดทฤษฎีความรู้สึกทางศีลธรรมเป็นทฤษฎีความรู้สึกที่เกิดในตนว่าการกระทำสิ่งใดเป็นการกระทำที่มีเจตนา รู้จักเหตุผล เป็นสิ่งที่เรียกว่า ความดีความชั่ว ความถูกต้อง ความผิดซึ่งเรียกว่า มโนธรรม (Conscience) เป็นสิทธิ และหน้าที่ที่จำเป็นสำหรับการกระทำของปัจเจกชน ครอบครัว หรือสังคม ความรู้สึกทางศีลธรรมจึงขึ้นอยู่กับนิสัยของบุคคล เป็นเครื่องนำชีวิตที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อคนในสังคมอย่างมาก มาตรฐานทางศีลธรรมที่ดีที่มีความมั่นคง จะต้องประกอบด้วยปัญญาและเหตุผล

บทความนี้จึงมุ่งที่จะปลูกฝังการกระทำตามความรู้สึกที่เป็นสิทธิและหน้าที่ทางศีลธรรมของบุตรธิดาที่พึงกระทำด้วยการเลี้ยงดูบิดามารดาตามมาตรฐานทางศีลธรรม

ความรู้สึกทางศีลธรรม

ความรู้สึกทางศีลธรรม หมายถึง ความรู้สึกที่ถูกหรือผิด คือความรู้สึกเห็นความแตกต่างทางศีลธรรม รู้จักคุณค่าของศีลธรรมเข้าใจถึงคุณภาพแห่งศีลธรรม

คุณลักษณะแห่งความรู้สึกทางศีลธรรม หมายถึง ความรู้สึกพิเศษที่เผยให้เห็นคุณค่าทางศีลธรรมระหว่างการกระทำและบุคคลผู้กระทำ ดังนี้ คือ

1. ความรู้สึกทางศีลธรรมเป็น **Reflective** หมายถึง การกระทำที่มีเจตนา บุคคลผู้ทำมีเหตุผลหรือรู้จักเหตุผลแล้ว มีความจงใจในการทำ รู้ว่าผิดหรือถูกตามมาตรฐานทางศีลธรรม จึงเป็นการนำเอาการกระทำที่มีเจตนาและมาตรฐานทางศีลธรรมมาวัดความประพฤติของคน

2. ความรู้สึกทางศีลธรรมเป็น **Active** หมายถึง การกระทำใดของเขาต้องมีเจตนาในการกระทำ ถ้าไม่มีเจตนา เรียกว่า **Passive experience** คือ ไม่นับเข้ากับคุณลักษณะแห่งความรู้สึกทางศีลธรรม

3. ความรู้สึกทางศีลธรรมเป็น **Social** หมายถึง มนุษย์เป็น **Social Being** สิทธิและหน้าที่จึงเกี่ยวข้องกับคนในสังคม การกระทำที่มีผลดีต่อสังคม ถือว่าเป็นการกระทำที่ถูก แต่ถ้ามีผลร้ายต่อสังคมถือว่าทำผิด และการกระทำของเขาต้องไม่ลิดรอนประโยชน์ของผู้อื่นหรือไม่ก่อปัญหาแก่สังคม

4. ความรู้สึกทางศีลธรรมเป็น **Obligatory** หมายถึง การที่เรามีความรู้สึกรับผิดชอบในการกระทำ คือเมื่อเรารู้สึกว่าทำถูก ย่อมมีความสุขความพอใจในตน แต่ถ้ารู้สึกว่าได้กระทำผิด เรามีความรู้สึกเดือดร้อนรำคาญใจ เป็นความรู้สึกที่เกิดในตนว่า ควรหรือไม่ควร ดีหรือไม่ดี ซึ่งเรียกว่า มโนธรรม (**Conscience**)

พื้นฐานความรู้สึกทางศีลธรรม ประกอบด้วย

1. ปัญญา (**Cognitive or Intellectual**) คือ มีความรู้เรื่องมาตรฐานทางศีลธรรม รู้โดยเหตุผล รู้ว่าถูกหรือผิด ชั่วหรือดี รู้ว่าควรหรือไม่ควร

2. อารมณ์ (**Affective or Emotional**) คือ ความพอใจและไม่พอใจในมาตรฐานทางศีลธรรม เป็นความรู้สึกอันดีที่เป็นพื้นฐานทางศีลธรรม เมื่อเข้าใจกระทำนั้นถูก ย่อมมีอารมณ์ที่ดี รู้สึกสบายใจ มีความเชื่อมั่นในตนเอง แต่เมื่อเข้าใจว่าการกระทำนั้นผิด ย่อมมีอารมณ์เป็นทุกข์ เพราะความรู้สึกในศีลธรรมเป็นเหตุ

3. เจตนา (**Conative or Volition**) คือ เรามีความรู้สึกว่า เราอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบทางศีลธรรม คือพยายามควรทำสิ่งที่เห็นว่าถูก ละเว้นสิ่งที่เห็นว่าผิดนี้ คือองค์ประกอบของเจตนาในความรู้สึกทางศีลธรรม

ความรู้สึกทางศีลธรรม ประกอบด้วย ดังนี้

1. การประพฤติศีลธรรมไม่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ใดๆ ต่อตนเอง

2. การประพฤติปฏิบัติศีลธรรม เพราะเห็นความสำคัญของศีลธรรม คือการกระทำในสิ่งที่ชอบที่ควร ที่เห็นว่าดี

3. การประพฤติศีลธรรมเพราะมีความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้นแก่ตนเองและสังคม คือ พยายามหลีกเลี่ยงความชั่วหรือความผิด

4. การประพาศศีลธรรมเป็นการให้ความสำคัญแก่สังคม คือ เห็นว่าการกระทำต่างๆ อย่างของตน มีผลกระทบกระเทือนต่อสังคมไม่ว่าดีหรือร้าย

บทบาทหน้าที่ของความรู้สึกทางศีลธรรม เป็นมาตรฐานทางด้านจิตใจที่มีอำนาจในการกระตุ้นความรู้สึกพอใจให้เรากระทำในสิ่งที่ควรทำ และกระตุ้นความรู้สึกไม่พอใจจะช่วยให้เราละเว้นสิ่งที่ควรเว้นนั้น คือ ไม่พอใจที่จะกระทำชั่วอย่างนั้น ความรู้สึกทางศีลธรรมมีอิทธิพลต่อคนในสังคมอย่างมาก การกระทำของคนในสังคม ขึ้นอยู่กับนิสัยของบุคคล นิสัยที่ดีจะช่วยเปลี่ยนแปลงความรู้สึกที่ดีทางศีลธรรมที่ผิดได้ นิสัยที่ดีจะเป็นเครื่องนำที่สำคัญของชีวิตไปหาแสงสว่างทางเหตุผล คือ ปัญญา หมายความว่า การปลูกฝังนิสัยที่ดีย่อมเปลี่ยนแปลงความรู้สึกทางศีลธรรมเดิมที่ไม่ถูกต้องได้ ในบุคคลที่มีศีลธรรมหนักแน่น ความรู้สึกทางศีลธรรมจะช่วยรักษาความบริสุทธิ์ไว้ได้มาก นั่นคือ เสี่ยงมโนธรรมจะคอยเตือนเขาอยู่เสมอให้ดำเนินอยู่ในทางที่ชอบ หลีกเลียงทางที่ผิด ฉะนั้น การปลูกฝังความรู้สึกที่ดีทางศีลธรรมให้มั่นคง จะต้องประกอบด้วยปัญญาและเหตุผล (Indasara Wasin, 1984 : 54-58)

ทฤษฎีความรู้สึกทางศีลธรรม (Moral sense Theory) ทฤษฎีนี้เชื่อว่า คุณภาพทางศีลธรรมรับรู้โดยตรง โดยผ่านทางมโนธรรมหรือความรู้สึกทางศีลธรรม คำว่าคุณภาพทางศีลธรรม หมายถึง ความดี ความชั่ว ความถูก ความผิด ดังนั้น การกระทำที่ดี ที่ถูก เรารับรู้ได้โดยตรงจากความรู้สึกชื่นชมยินดี หรือความรู้สึกพอใจ ส่วนการกระทำที่ชั่วหรือผิดเรารับรู้โดยตรง จากความรู้สึกต่อการกระทำนั้น ความรู้สึกดังกล่าวนี้ เกิดขึ้นในมโนธรรมของเรามโนธรรมจึงเป็นสิ่งที่รับรู้อยู่ภายใน ซึ่งทำให้เรารู้ว่าคุณภาพทางศีลธรรม ในการกระทำต่าง ๆ ความรู้สึกทางศีลธรรม ก่อให้เกิดการตัดสินใจทางศีลธรรม ดังนั้น การตัดสินใจทางศีลธรรมจึงขึ้นอยู่กับความรู้สึกทางศีลธรรม ความรู้สึกพอใจเป็นกรณีไปสู่การกระทำที่ถูกต้อง ส่วนความรู้สึกไม่พอใจเป็นกรณีไปสู่การกระทำที่ผิด (Indasara Wasin, 1984 : 127)

การบำรุงบิฑามารดา

การบำรุงบิฑามารดาหมายถึงการทำการอุปการะต่อบิฑามารดาซึ่งสามารถกระทำได้ 2 ทาง คือ

1) การบำรุงทางกาย หมายถึง การมอบให้ซึ่งปัจจัย 4 ดูแลบำรุงเลี้ยงสุขภาพกายเราพึงเลี้ยงบิฑามารดาตลอดชีวิต (Tipitaka, 1996 : 15/257/375)

2) การบำรุงทางใจ หมายถึง การดูแลทางด้านจิตใจให้มีความโสมนัสอยู่เสมอไม่กระทำความหม่นหมองให้ปรากฏในจิตใจทำมารดาบิดาผู้ไม่มีศรัทธาให้มีศรัทธาผู้ไม่มีศีลให้มีศีลผู้ตระหนี่ให้รู้จักการเสียสละผู้ไม่มีปัญญาให้มีปัญญาบุตรที่บำรุงมารดาบิดาด้วยการให้เลื่อมใสในพระรัตนตรัยให้สมาทานศีลหรือให้บรรพชาจัดว่าเป็นยอดของคนทั้งหมดผู้บำรุงมารดาบิดาในโลกนี้ (Tipitaka, 1996 : 20/34/78)

1. ความสำคัญของการบำรุงบิดามารดา

พระพุทธศาสนาเปรียบมารดาบิดาเป็นพรหมของบุตรเพราะเหตุที่ว่า พระพรหมมีคุณธรรม 4 ประการ คือ เมตตากรุณาเมตตาอุเบกขา ดังนั้น มารดาบิดาจึงเป็นบุคคลที่ควรบำรุงดูแลเป็นอย่างดี (Tipitaka, 1996 : 28/181/84) การบำรุงเลี้ยงดูบิดามารดาถือเป็นมงคลอันสูงสุดมงคลหมายถึงสิ่งที่ดีงามในชีวิตของเราผู้มีความรู้สึกสำนึกในพระคุณของบิดามารดาและตอบแทนคุณบิดามารดาด้านร่างกายด้วยปัจจัย 4 คือ ให้เสื้อผ้าอาภรณ์ให้อาหารโภชนาการให้ที่อยู่อาศัยและให้การรักษาร่างกายยามเจ็บป่วยตลอดจนการบำรุงด้านจิตใจไม่ให้บิดามารดาเครียดและหมดหวังต่อการบำรุงเลี้ยงดูดังนั้นบุตรธิดานั้นย่อมเป็นผู้มีกายวาจาสงบเรียบร้อยใจเต็มเปี่ยมไปด้วยความกตัญญูทวาทะที่รู้จักบุญคุณของบิดามารดา

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) ได้บรรยายถึงคุณของบิดามารดาไว้นานัปการเพื่อให้ลูกได้รู้ได้ตระหนักถึงความสำคัญและแสดงความกตัญญูทวาทะที่ต่อท่านหน้าที่ที่สำคัญของบิดามารดา ก็คือ

1. ท่านห้ามปรามเราไม่ให้กระทำความชั่วซ้ำเสียหายป้องกันเราไม่ให้ตกไปในทางที่ต่ำทรมามีอันตราย
2. ท่านสั่งสอนแนะนำให้เราตั้งอยู่ในความดีชักนำให้เรามุ่งไปในทางที่จะพบความสุขความเจริญ
3. ท่านให้เราได้เล่าเรียนศิลปวิทยามีความรู้ที่จะไปประกอบอาชีพการงานเพื่อตั้งตัวให้เป็นหลักฐานต่อไป
4. ถึงเวลาถึงวัยที่จะมีครอบครัวท่านก็เป็นธุระเอาใจใส่จัดแจงช่วยเหลือโดยรับที่จะทำด้วยความเต็มใจ
5. ทรัพย์สินสมบัติของท่านก็เป็นของลูกนั่นเองซึ่งท่านจะมอบให้ในเวลาอันสมควรเป็นระยะๆไปจนครั้งสุดท้ายที่เรียกว่ามรดก

เมื่อว่าโดยคุณธรรมแล้ว การกระทำที่บิดามารดาแสดงออกมาล้วนมาจากใจของพ่อแม่ นั่นประกอบไปด้วยพรหมวิหาร 4 ประการคือ

1. ประกอบด้วยเมตตา คือ ความรักความปรารถนาดีเอาใจใส่เลี้ยงดูลูกให้เจริญเติบโตและองกามมีความสุข
2. ประกอบด้วยกรุณา คือ มีความสงสารคอยช่วยเหลือให้พ้นจากความยุ่งยากเดือดร้อนช่วยแก้ไขปัญห และปลดเปลื้องความทุกข์
3. ประกอบด้วยมุทิตาคือคอยส่งเสริมให้กำลังใจและพลอยยินดีเมื่อลูกประสบความสำเร็จประสบความสำเร็จความก้าวหน้าหรือทำความดีงามถูกต้อง
4. ประกอบด้วยอุเบกขา คือ ในเวลาที่สมควรเช่นเมื่อลูกจะต้องรับผิดชอบตัวเองหรือควรรู้จักฝึกทำอะไรด้วยตนเองท่านก็จะให้โอกาสแก่ลูกที่จะพัฒนาตัวเอง คือ ไม่ใช่จะทำให้ไปหมดทุกอย่างจนกระทั่งลูกทำอะไรไม่เป็นอันนี้เรียกว่าวางอุเบกขา (Phra Brahmagunabhorn (P. A. Payutto), 2002 : 2-3)

2. หน้าที่ของบุตรธิดา

หน้าที่ของบุตรธิดาพึงบำรุงมารดาบิดาโดยมีหน้าที่ 5 ประการ (Tipitaka, 1996 : 11/267/212) คือ

1. ท่านเลี้ยงเรามาแล้วเลี้ยงท่านตอบเนื่องจกมารดาบิดาได้เลี้ยงดูบุตรมาตั้งแต่ในครรภ์จนกระทั่งเติบโตเป็นผู้ใหญ่เมื่อบุตรเติบโตแล้ว จะต้องเลี้ยงดูบิดามารดาเป็นการตอบแทนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในวัยชราภาพของท่านอันเป็นจิตสำนึกของมนุษย์ที่จะต้องมีการะหน้าที่เลี้ยงดูสืบทอดกันไปตราบชั่วชีวิตของท่าน
2. ช่วยทำกิจธุระการงานของท่านเมื่อบุตรธิดาเติบโตจะต้องรู้จักแบ่งเบาระหน้าที่เข้ามารับผิดชอบดูแลกิจการงานแทนบิดามารดาโดยไม่กลัวความยากลำบากและมีบิดามารดาเป็นผู้ปรึกษา
3. ดำรงวงศ์ตระกูลของท่านบุตรธิดาที่ดีจะต้องทำหน้าที่สืบต่อวงศ์ตระกูลของบิดามารดาให้ดำรงอยู่ตลอดไปเพราะการที่วงศ์ตระกูลจะเจริญรุ่งเรืองหรือเสื่อมย่อนขึ้นอยู่กับบุตรธิดาเป็นประการสำคัญที่จะรักษาชื่อเสียงของวงศ์ตระกูลให้เจริญก้าวหน้าต่อไปด้วยภาพลักษณ์แห่งความดีงาม
4. บุตรธิดาควรประพฤติตนให้เหมาะสมกับความเป็นทายาทที่จะรับทรัพย์มรดกของตระกูลจะต้องยึดถือในคำสั่งสอนของท่านมาปฏิบัติเพราะบุตรธิดาที่ดีจะต้องเชื่อฟังคำสั่ง

สอนของบิดามารดาการที่บุตรธิดายึดถือและปฏิบัติตามคำสั่งสอนของบิดามารดาย่อมสามารถรักษาทรัพย์สมบัติของตระกูลให้คงอยู่ตลอดไปได้

5. เมื่อท่านล่วงลับไปแล้วทำบุญอุทิศให้ หมายความว่า การทำบุญถือเป็นการสั่งสมความดีสั่งสมบุญเป็นเหตุความสุขมาให้บุคคลผู้กระทำบุญเมื่อบิดามารดาสิ้นชีวิตไปแล้ว บุตรธิดาควรหาโอกาสอันเหมาะสมบำเพ็ญกุศลทักษิณตามวาระเช่นการทำบุญครบรอบ 7 วัน 100 วัน เป็นต้นการทำบุญอุทิศ จึงเป็นหน้าที่ของบุตรพึงกระทำให้แก่บิดามารดาหลังจากท่านเสียชีวิตไปแล้ว

3. อานิสงส์

บุตรธิดาที่ได้บำรุงเลี้ยงดูบิดามารดาให้ท่านมีความเป็นอยู่ที่ดีมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่สมบูรณ์ย่อมได้รับการยกย่องว่าเป็นบัณฑิตเป็นสัตบุรุษย่อมได้รับความสุขในปัจจุบันแม้จากโลกนี้ไปแล้วเขาย่อมประสบสุคติในโลกสวรรค์

ดังท้าวสักกะเทวราช ที่ได้รับเสวยผลบุญในสวรรค์เพราะได้สมათานวัตรบท 7 ประการซึ่ง 1 ใน 7 ข้อนั้น คือการได้เลี้ยงดูบิดามารดาตลอดชีวิต (Tipitaka, 1996 : 15/257/376)

โทษของการไม่เลี้ยงดูหรือปฏิบัติต่อมารดาบิดา คือ ผู้นั้นย่อมประสบกับความทุกข์ในนรก ถูกจักรกรรตหมุนบดอยู่บนศิรชะ ถูกโจรลักขโมย ข่าชิงทรัพย์ ประสบผล อันไม่เป็นประโยชน์แก่อกุศล (Mahamakut Buddhist University, 1997 : 256)

แนวคิดวิเคราะห์การบำรุงบิดามารดาตามทฤษฎีความรู้สึกทางศีลธรรม

แนวคิดทฤษฎีความรู้สึกทางศีลธรรมในการบำรุงบิดามารดาที่ตั้งอยู่บนฐานแนวคิดมโนธรรมนิยม (Conscientism) หมายถึง การรู้ว่าอะไรดี อะไรชั่วนั้นเป็นความรู้สึกนึกรู้ขึ้นเองในใจหรือสามัญสำนึก (Intuition) ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่ต้องใช้เหตุผลในการพิจารณาไม่ต้องใช้คุณค่าหรือผลของการกระทำในการพิจารณา ไม่ต้องพิจารณาว่าอะไรถูกหรือผิดสามัญสำนึกของเราเองจะบอกได้ดีกว่าการหาเหตุผล ซึ่งสามัญสำนึกของคนเรามีอยู่เองแล้วตามธรรมชาติ ดังนั้น แนวคิดทฤษฎีความรู้สึกทางศีลธรรมจึงเป็นทฤษฎีที่ว่าด้วยเรื่อง มโนธรรม (Conscience) คือ ความรู้สึกระลึกได้เอง รู้เองได้ว่าอะไรดี อะไรชั่ว ในฐานะที่เป็นมนุษย์โดยไม่ต้องมีใครแนะนำสั่งสอน มนุษย์เป็นผู้มีจิตใจสูง รู้เหตุรู้ผล รู้ดีรู้ชั่ว โดยไม่ต้องพิสูจน์หรือไม่ต้องหาเหตุผลใดๆ มาประกอบ (Thankaew Boonmee, 2007 : 123)

แนวคิดทฤษฎีความรู้สึทางศีลธรรมทฤษฎีนี้เชื่อว่า คุณภาพทางศีลธรรม คือ ความดีความชั่ว ความถูกต้องความผิด เราสามารถรับรู้ได้โดยผ่านทางมโนธรรม

หน้าที่ของบุตรธิดาในการบำรุงบิดามารดาจึงเป็นการกระทำที่มีเจตนา เป็นการกระทำที่มีเหตุผลหรือรู้จักเหตุผลด้วยการทำหน้าที่ 1) เลี้ยงดูบิดามารดา 2) ช่วยท่านทำงาน 3) ดำรงวงศ์สกุล 4) ปฏิบัติตนให้เป็นผู้สมควรรับทรัพย์มรดก 5) เมื่อท่านละจากไปแล้ว ทำบุญอุทิศไปให้การกระทำหน้าที่ของบุตรธิดามีความจงใจในการกระทำ จึงเป็นการนำเอา การกระทำที่มีเจตนาและมาตรฐานทางศีลธรรมมาวัดความประพฤติของบุตรธิดา

หน้าที่ของบุตรธิดาในการบำรุงบิดามารดา จึงเป็นสิทธิและหน้าที่ของตนเองที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับคนในสังคม และการกระทำของเขาไม่ได้ลิดรอนสิทธิประโยชน์ของผู้อื่น การกระทำของบุตรธิดาจึงเกิดจากการกระทำด้วยปัญญา คือ มีความรู้เรื่องมาตรฐานทางศีลธรรม รู้โดยเหตุผล รู้ว่าผิดถูก รู้ว่าดีชั่ว และมีความรู้สึกสบายใจ มีความเชื่อมั่นในตนเอง สำนึกตนอยู่เสมอว่า ควรละเว้นในสิ่งที่เห็นว่าผิดว่าชั่ว ย่อมเกิดผลดีต่อสังคม ไม่ก่อให้เกิดปัญหาทางสังคม บุคคลในสังคมย่อมสรรเสริญในความกตัญญูการกระทำที่ดีที่ถูก เรารับรู้ได้ โดยอารมณ์จากความรู้สึกชื่นชมยินดี หรือความรู้สึกพอใจ ส่วนการกระทำที่ชั่วหรือผิดเรารับรู้โดยตรงจากความรู้สึกต่อการกระทำนั้น ความรู้สึกดังกล่าวนี้ เกิดขึ้นในมโนธรรมของเรามโนธรรมจึงเป็นสิ่งที่รับรู้อยู่ภายใน ซึ่งทำให้เรารู้คุณภาพทางศีลธรรม ในการกระทำต่าง ๆ ถือว่าเป็นการกระทำตามทฤษฎีความรู้สึทางศีลธรรม

ฉะนั้น องค์ประกอบในทฤษฎีความรู้สึทางศีลธรรมที่บุตรธิดามีหน้าที่บำรุงบิดามารดาในด้านความรู้สึกที่เรียกว่าอารมณ์นี้จึงเป็นฝ่ายความรู้สึกที่ดีแต่ความรู้สึกที่ดีหรือไม่ดีนี้จะต้องถูกคุมด้วยปัญญามีฉะนั้นอารมณ์หรือด้านความรู้สึกอาจจะเลวขอบเขตไม่ถูกต้องและถ้าเราไม่มีปัญญาคุมจิตใจของเราจะร่อนร่นกระวนกระวายเป็นทุกข์แต่พอปัญญาคือความรู้มาก็จะสร้างดุลยภาพทำให้จิตใจสงบจึงต้องเอาปัญญาด้านรู้ต้องคุมด้านรู้สึก (PhraBrahmagunabhorn (P. A. Payutto), 2002 : 21)

แต่ถ้าบุตรธิดาไม่บำรุงเลี้ยงดูบิดามารดาจึงเป็นการกระทำที่ส่งผลร้ายต่อสิทธิและหน้าที่ของตนเอง คือเป็นคนอกตัญญู และส่งผลต่อสิทธิและหน้าที่ของเขากับคนในสังคม ผลร้ายที่ตามมา คือสังคมรังเกียจ ถูกคนในสังคมประณามหยามหมิ่นซึ่งเป็นการกระทำผิดตามมาตรฐานทางศีลธรรม การกระทำของบุตรธิดาจึงเป็นการกระทำที่ไร้ปัญญา และไม่เชื่อฟังคำสั่งสอนของบิดามารดา บุคคลประเภทนี้ ย่อมมีความรู้สึกทุกข์ใจจากการกระทำของเขา

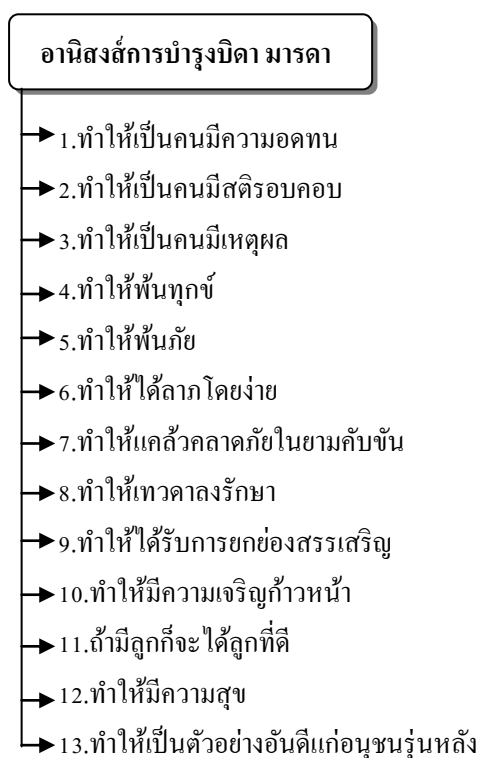
เอง และการกระทำของเขาอาจจะไปลดทอนสิทธิประโยชน์ของผู้อื่น ย่อมก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมตามมา ถือว่าเป็นการกระทำที่ผิดตามทฤษฎีความรู้สึทางศีลธรรม

คำสั่งทางสังคมเกี่ยวกับเรื่องถูกผิด ดีชั่ว ก็เหมือนกับคำสั่งของบิดามารดา ที่เข้ามาอยู่ในตัวเราโดยการปลูกฝัง มิใช่ด้วยการอธิบายเหตุผล สังคมย่อมมีกรอบมาตรฐานทางศีลธรรม สำหรับวัดความดีความชั่วแก่เรา การกระทำใดที่เข้ากรอบนี้ได้ เราก็บอกว่าดี แต่ถ้าการกระทำไม่เข้ากรอบนี้ เราก็บอกว่าไม่ดี กรอบทางสังคมนี้อาจจะมีมาตั้งแต่สมัยดึกดำบรรพ์ หมายความว่า บรรพบุรุษของเราในสมัยก่อนๆ เป็นผู้ที่สอนการใช้คำเหล่านี้ ก็คือการให้กรอบแก่เราที่จะเอาไปวัดว่าอะไรดี อะไรไม่ดี บรรพบุรุษได้ให้กรอบที่จะวัดความดีเหมือนกับที่ใช้วัดกรอบอื่นๆ นั่นคือปู่ ย่า ตา ยาย สอนหลายสิ่งหลายอย่างต่างๆ ให้กับพ่อแม่ และพ่อแม่ก็นำคำสอนที่ได้รับมาจากปู่ ย่า ตา ยาย นำมาสอนลูกๆ อีกทีหนึ่ง เมื่อเป็นเช่นนี้ กรอบเหล่านั้น ย่อมเกิดขึ้นในใจเด็กๆ เป็นกรอบซึ่งต่อไปที่เด็กจะนำไปวัดกับสิ่งต่างๆ เพื่อจะชี้ขาดว่า สิ่งนั้นดี หรือไม่ดี ผิดหรือไม่ผิด ควรหรือไม่ควร คนในสังคมเราเป็นผู้ให้แก่เรา กรอบเหล่านี้ จึงเป็นการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น (Witsataveth Wit, 1989 : 86-87)

บทสรุป

การบำรุงบิดามารดาเป็นการกระทำตามหน้าที่ของบุตรธิดา เป็นการกระทำตามความรู้สึด้วยความพอใจ กระทำแล้วมีความสุข กระทำแล้วมีความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นความรู้สึทางศีลธรรม ในฐานะเป็นการสำนึกในหน้าที่ คือ มโนธรรม ซึ่งเกิดมีขึ้นในจิตใจของบุตรธิดา ดังนั้น การกระทำหน้าที่ของบุตรธิดา จึงมีความจงใจมีเจตนาในการกระทำ จึงเป็นมาตรฐานทางศีลธรรมที่สามารถวัดความประพฤติของบุตรธิดาได้ การบำรุงบิดามารดาจึงเป็นเหตุผลทางศีลธรรม เป็นเจตนาดีที่ควรกระทำ ย่อมเกิดผลดีต่อตนเองและสังคม บุคคลในสังคมย่อมสรรเสริญในความกตัญญู ถือว่าเป็นการกระทำที่ถูกต้องตามทฤษฎีความรู้สึทางศีลธรรม แต่ถ้าบุตรธิดาไม่บำรุงเลี้ยงดูบิดามารดา จึงเป็นการกระทำที่ผิดต่อมาตรฐานทางศีลธรรม คือเป็นคนอกตัญญูผู้คนในสังคมย่อมประณาม ย่อมเป็นที่รังเกียจไม่มีใครคบหาสมาคมด้วย

องค์ความรู้ใหม่

References

- Indasara Wasin. (1984). *Ethics*. Bangkok: Dhammasapapress.
- Mahamakut Buddhist University. (1997). *Mangalatthadhipaniin Translation*. (4th ed.). Bangkok: Mahamakut Buddhist University Press.
- Mahachulalongkornrajavidyalaya. (1996). *Tipitaka Thai Version*. Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya Printing House.
- PhraBrahmagunabhorn (P. A. Payutto). (2002). *Theparents Describes Immense*. Bangkok: Dhammasapapress.
- Thankaew Boonmee. (2007). *Ethics Four Publishing*. Bangkok: O.S.Printing House.
- Witsataveth Wit. (1989). *Beginning of Ethics*. Bangkok: Auksornjaroentas Printing House.